

Posudek konzultanta

na rigorózní práci Mgr.Bohdany Toušové Rytířové

Rodinná politika v Itálii

Autorka předkládá k posouzení rigorózní práci na shora uvedené téma v nadprůměrném rozsahu 170 stran textu. K práci jsou připojeny obligatorní přílohy. Práce splňuje formální náležitosti, v textu je průběžně vybavena poznámkovým aparátem a citacemi. Obsahuje rovněž reprezentativní, přiměřeně rozsáhlý seznam zvolených studijních pramenů. Systematika rigorózní práce je vhodně zvolena, odpovídá metodice předmětu rodinná politika a čerpá především z originálních italských pramenů a literatury.

Volbu tématu považuje konzultant za velmi zdařilou. Právo na rodinu je nejenom právem historickým, ale ve své současné podobě je odrazem širokých závazků státu na co nejširší možnou ochranu a pomoc rodině, která je přirozenou a základní jednotkou společnosti. Rodinnou politiku většiny zemí EU lze charakterizovat jako komplexní, která zahrnuje jak finanční dávky poskytované rodinám, tak i všechna opatření veřejnoprávního charakteru, která mají dopad na život a sociální situaci rodin. A právě tomu se předložená rigorózní práce věnuje v širokém, vyčerpávajícím rozsahu.

Práce je rozvržena celkem do 13. kapitol, úvodu a závěru. V první kapitole se autorka zaměřuje na obecné hodnocení a zařazení italského sociálního státu a jeho stručnému vývoji.

Druhá kapitola je věnována problematice pojmu rodinné politiky a familianismu – rodinné soudržnosti – fenoménu tak charakteristickému pro prostředí italské společnosti jak v minulosti, tak v současnosti.

Třetí kapitolu je možné charakterizovat jako historickopravní exkurs do vývoje italské rodinné politiky a italského rodinného práva. Zajímavý je vhled do období italského fašistického státu za vlády Benita Mussoliniho, kdy podobně jako v nacistickém Německu, je rodinná politika akcentována a mateřství a plození dětí je považováno za veřejný statek.

Čtvrtá kapitola se zabývá otázkou sociální pomoci v Itálii. Obecně je cílem sociální pomoci vrátit občanovi znovu získat schopnost zabezpečovat své potřeby vlastním přičiněním. Sociální pomoc je třeba poskytovat tak, aby nežádoucí stav nebyl konzervován, ale aby byly podpořeny trvalé motivační impulzy k vlastní aktivitě občana.

Proměnám demografických ukazatelů a trendů rodinného a partnerského chování se věnuje pátá kapitola. Pro rodinnou politiku je demografie nezastupitelná. Předmětem jsou zde konkrétní populace, soubory jedinců určených v čase i prostoru. Rozsah a náplň rodinné politiky jako organické součásti politiky sociální proto musí respektovat demografické procesy, které stanoví okruh příjemců sociálních výhod. K tomu autorka organicky řadí zkoumání otázek nesezdaného soužití a jeho právní úpravy v Itálii, partnerství osob stejného pohlaví, včetně rodičovství nebo problematiku rodin cizinců.

Šestá, sedmá a osmá kapitola jsou zaměřeny na zkoumání finančních aspektů rodinné politiky. Sem patří zejména přímá (přídavky) a nepřímá (daňová opatření) finanční opatření, jakož i finanční podpora rodin v Itálii.

Devátá kapitola řeší velmi složitou a citlivou problematiku zajištění péče o děti. Autorka se věnuje zkoumání mateřské a rodičovské dovolené, včetně dovolené otcovské. Zajímá se o péči ze strany prarodičů a dalších příbuzných. Velmi zajímavý je exkurz do světa kolektivních zařízení péče o děti a historii její právní úpravy.

Péče o nesoběstačné seniory je náplní kapitoly desáté. Stárnutí obyvatelstva je celoevropským problémem, který nutí státy k přehodnocování systémů sociálního zabezpečení a Itálie není výjimkou. Starobní důchod se poskytuje ve věku, kdy lze z obecné zkušenosti dovodit, že změny ve zdravotním stavu způsobené stářím dosáhly takového stupně, že zpravidla způsobí seniorovu nesoběstačnost. Péče o tyto osoby je v Itálii v poslední době stále častěji řešena pomocí etnifikace, tj. zaměstnáváním pečujících osob z řad imigrantů.

Jedenáctá kapitola popisuje účinnost legislativního zakotvení principu rovnosti v pracovněprávních vztazích a ochraně zvláštních kategorií zaměstnanců.

Nejstarší sociální události je bezesporu chudoba. Právě na tento fenomén je zaměřena kapitola dvanáct. Autorka velmi správně řeší otázky absolutní chudoby v italské společnosti, kdy je ohrožena sama existence člověka. Naproti tomu relativní chudoba je stav, kdy potřeby člověka – občana jsou uspokojovány na podstatně nižší úrovni, než je průměrná úroveň. V závěru se autorka věnuje výkladu jednotlivých opatření proti chudobě v Itálii.

Poslední, třináctá kapitola je zaměřena na výklad sociálních služeb, realizovaných v současnosti. Sem řadí autorka centra pro rodinu, rodinné poradce, sociální služby pro rodiny imigrantů a sociální služby pro rodiny ohrožené chudobou.

V závěru autorka konstatuje, že udržitelnost italského modelu sociálního státu, „v němž stále sehrává jednu z klíčových rolí rodina, je doslova podkopávána nepříznivými demografickými faktory posledních let“. Rodina sehrává v Itálii stále ústřední roli, zejména v oblasti sociálních služeb, kde se objevuje trend tzv.refamilializace. V posledních letech se v oblasti rodinné politiky prosazují však určité progresivní změny, směřující ve své celistvosti ke státní koordinované rodinné politice.

Celkově hodnotím předloženou rigorózní práci Mgr. Bohdany Toušové Rytířové jako velmi zdařilou, která svým charakterem, formou a hloubkou zpracování odpovídá spíše závěrečné práci doktorandského studia. V obecném pohledu se jedná o jedinečnou studii, doposud v takovém rozsahu o této problematice na českých vysokých školách a v České republice vůbec, nezpracovanou. Předložená rigorózní práce splňuje požadavky kladené na tento druh prací a je zcela způsobilá být předmětem ústní obhajoby, ke které jí jako konzultant vřele doporučuji.

11. září 2013

JUDr. Jan Kotous

